

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Beati quænam eorum videant quæ eminenter sunt in Deo. Memb. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

ter, quam ea quæ sunt eminenter, & in eis ea quæ in ipsa sunt eminenter, quædam patentius in ipsa representantur, quam alia, ut dictum est: & partim ac præcipue provenire ex parte intellectus qui cum finito lumine gloriæ non potest videre in Deo omnia, quæ in eo sunt eminenter, quæque per potentiam ipsius esse possunt. Atque ad id, quod contra hoc obiicitur, ex dictis patet solutio: maius etenim est videre creaturas in Deo, quam Deum ipsum in se: quippe cum visio creaturarum in Deo proveniat ex penetratione essentia diuinæ: ut est causa earum. Ad id verò, quod vterius obiicitur, negandum est, non esse maiorem rationem de vna creaturarum, quam de reliquis, quæ in diuina essentia representantur, quædam enim facilius parent & videntur in diuina essentia: quam alia, ut dictum est.

*Beati an vi-
sionis es-
sentia vi-
deant com-
plexiones co-
tingentes de
presenti.*

Quod verò attinet ad secundum, quod Durandus affirmat, existimo etiam verissimè asserere, quod attinet ad complexiones contingentes de futuro, fatisque id probari propositis supra rationibus. Eademque videtur esse sententia D. Thomæ hoc loco in argumento, sed contra, ubi ait, beatos nescire futura contingentia, neque cogitationes cordium, sed id esse proprium Dei. Quoad complexiones verò de presentis, posset aliquis dicere, quemadmodum Angeli per species, quas habent, non cognoscunt complexiones contingentes, antequam sint, attamen quando sunt per notitiam intuitiuam extremorum vident coniunctionem prædicati cum subiecto, ut albedinis cum pariete, aut sessionis cum Socrate: ita beatos per diuinam essentiam, in qua cognoscunt aliqua indiuidua, habere notitiam intuitiuam aliquorum indiuiduorum, quando existunt, ac proinde videre illa existentia, ex notitiæque intuitiuæ extremorum videre coniunctionem eorum inter se, atque adeo agnoscere alias complexiones contingentes de presentis. Hoc tamen non caret difficultate: quoniam cum creatura non videatur in Deo nisi tanquam considerata à determinatione voluntatis, non sit causa in actu respectu creaturarum, non satis intelligitur, quomodo per illam videri possit effectus in actu existendi (ignorata in Deo determinatione voluntatis, quæ naturaliter est occulta) quò fit, ut improbabilis non sit opinio Durandi, etiam quoad complexiones contingentes de presentis. Neque tamen ideò putes me existimare beatos visione beatifica nullam complexionem contingentem, nullumque effectum in actu existendi videre: quod enim hoc loco assero, est, non esse improbabile beatos, vi visionis diuinæ essentia præcise, nullam complexionem contingentem, nullumque effectum in actu, seu secundum esse existentia videre, ut dicit Durandus. Vtrum autem beati ideò intueantur complexiones contingentes, quia per eandem visionem, qua beantur, simul fit eis manifesta determinatio voluntatis diuinæ, vel alieuius alterius in Deo, paulò post dicemus.

MEMBRUM III.

Beati quam eorum videant, quæ eminenter sunt in Deo.

*Quas res sin-
guli beati
videant in
diuina essen-
tia.*

Cum ostensum sit, beatos non videre omnia, quæ sunt eminenter in Deo, videre tum aliqua explicandum restat, quamnam eorum videant. Quod ergo attinet ad naturas communes, genericas scilicet & specificas, & ad complexiones necessarias, quæ eis conueniunt, D. Thomas hoc loco in

responsione ad 4. & 3. contra gentes, cap. 19. ac alibi asserit, singulos beatorum re ipsa videre diuinam essentiam omnes naturas genericas & specificas rerum naturalium, & omnes complexiones necessarias earum, ordinemque vniuersi. Quò fit, ut visione beatifica, multò perfectius quam in proprio genere, plenam cognitionem in diuina essentia habeant omnium, tam quæ ad speculationem, quam quæ ad actionem & proximam spectant, quæ scientiis naturalibus cognosci possunt. Cum D. Thomas conueniit ut plurimum Theologi: decet namque appetitum naturalem, quem ad cognoscendas res naturales creatas habemus, eo modo perfici visione omnium, cum intuetur diuinam essentiam beatur. Quamuis, ut rectè D. Thomas in eadem responsione ad quartum animaduertit, si beati nullam rerum creatarum conspicerent in Deo, sed solum cernerent, quæ in eo sunt formaliter, maneret nihilominus eorum appetitus naturalis ad scientiam perfectè satius: quippe cum viderent verum, in quo formaliter, aut eminenter continetur tota latitudo veri, ad quam inclinatur tota latitudo boni, ad quam inclinatur voluntas, ut artic. 1. huius quæstionis disputat. 2. & alibi in superioribus explicatum est. Sola ergo diuina essentia, quæ satis est ad explendum totum appetitum intellectus & voluntatis, est id, quod tamquàm res obiecta vnumquemque beatum efficit, iuxta illud Augustini 1. Confessionum, cap. 4. *Infelix homo qui seipsum cognita matrem non videt, etiam si illa nesciat: qui verò se & illa beatum nouit, non propter illa beator est, sed propter se solum beatorum.* Creatura ergo visæ in diuina essentia non solum non magis beatum, sed ne beatum quidè quemquam efficiunt: tamen si à posteriori liceat colligere, eum qui plura videt in diuina essentia, esse magis beatum, quatenus id ex eo provenit, quòd plus videat & penetret diuinam essentiam, ut in superioribus explicatum est.

*Appetitus
naturalis ad
scientiam in
beatis aliq,
ulla creatu-
rarum cogni-
tione esset,
satis.*

Addit D. Thom. 3. contra gentes, cap. 60. singulos beatorum intueri in diuina essentia omnes species numerorum, figurarum, & proportionum, quas constat multiplicari posse in infinitum, ac proinde videre infinita. Hoc autem quantum probabilitatis habeat, patebit inferius.

Quod ad alias naturas specificas attinet, quas potest Deus facere, iuxta sententiam D. Thomæ hoc loco ad calcem corporis articuli dicendum est, beatos cognoscere plures aut pauciores pro quantitate luminis gloriæ. Quòd verò cognoscant aliquas probo ego hæc ratione. Quia verissimè est Deum posse creare plures alias species minus perfectas supremam, & magis perfectas infimam earum, quas creauit: ergo lumen gloriæ & penetratio diuinæ essentia, quæ satis est ad intueendum in diuina essentia species, quas Deus re ipsa creauit, erit etiam satis ad intueendum has alias, quas potest creare. Pater consequentia, quia visio beatifica est operatio naturalis, & non libera, per quam intuetur beatus totum quòd potest: neque est maior difficultas ex natura rei in his conspiciendis in diuina essentia, quam in conspiciendis aliis, quas creauit, quandoquidem neque excedunt perfectionem supremam, neque earum perfectionem excedit infimam earum specierum, quas creauit. Malè ergo Scotus in 3. dist. 1. q. 2. & quidam alij tribuunt D. Thomæ, quòd crediderit animam Christi, nihil eorum cognoscere, quæ Deus seipsum scientia simplicis intelligentiæ, hoc est eorum, quæ esse possunt, & nunquam erunt, sed solum seire ea, quæ Deus seipsum scientia visionis

*Beati sola di-
uina essen-
tia, non verò
creatura in
en cognita
nec creatura
cognita ma-
træ beatum
efficiunt sed
arguunt.*

*Beati pro
quantitate
luminis glo-
ria plures,
aut pauciores
speciebus
possibiles in
Deo vident.*

oppo

oppositū namq; clarē docet hoc loco, etiā de aliis beatis, & de anima Christi 3. part. q. 10. art. 2. & 3. ac alibi docet, eam cognoscere omnia, quæ sunt in potentia creaturæ, etiam quæ nunquam erunt.

Quod attinet ad singularia, cogitationes cordium, & complexiones contingentes, in quo cernitur præcipua difficultas, in primis licet D. Thomas hoc loco ad quartum dicat, cognitionem horum non pertinere ad perfectionem intellectus creati non intelligit quasi cognoscere hæc, nulla sit perfectio intellectus, cum oppositum doceat infra qu. 1. 4. artic. 11. Sed quod non sit tanta perfectio, ut oporteat omnes beatos hæc omnia cognoscere. Præterea, non intendit asserere, beatos nulla singularia, nullasque cogitationes cordium, nullasque complexiones contingentes conspicere in Deo, cum oppositum aperte asserat infra q. 89. art. 8. 3. contra gentes c. 59. 2. 2. q. 83. art. 4. ad 2. & 3. p. q. 10. art. 2. ac alibi.

Eam autem regulam quoad cognitionem horum omnium statuit D. Thomas 3. p. loco citato, in 4. d. 4. q. 3. art. 1. & 2. 2. q. 83. art. 4. ad 2. iuxta mentem Gregorij 12. Moralium, ut dicat, singulos beatorum, ex singularibus cogitationibus cordis, & complexionibus contingentibus, ea omnia cum minimū videre in verbo, quæ ad statum cuiusque pertinent, ut patrem omnia, quæ circa filios aguntur, institutorem alicuius religionis omnia, quæ in religione contingunt, atque ita de cæteris. Vnde quia ad Christum pertinent omnia vniuersum, tam quæ sunt, quàm quæ fuerunt, & erunt, eò quod omnia sint ei subiecta, quatenus homini, & ipse constitutus sit in dex vniuersorum, colligit eo loco, animam Christi videre in Verbo omnia tam singularia, quàm cogitationes cordium, & complexiones contingentes, quæ sunt, fuerunt, & erunt, hæc autem, ut videbimus quaest. 14. sunt infinita: quare censet animam Christi videre infinita in Verbo.

MEMBRUM IV.

Quinque dubia aduersus doctrinam traditam proponuntur.

Ca. circa doctrinam hanc totam D. Thomæ multa occurrunt dubia. Primum est, quia beati vi luminis gloriæ & visionis diuinæ essentia non intuentur cogitationes cordium, neque complexiones contingentes, maxime futuras, ut supra ex sententia Diui Thomæ ostensum est, imò neque fortè singularia quatenus actu existunt, ut cum Durando non improbabile supra iudicauimus: ergo cognitio horum omnium non est in verbo per visionem beatificam, sed in proprio genere per nouas reuelationes.

Secundum est. Quia ad aliquem minùs beatum poterunt plura pertinere, quàm ad alium magis beatum, vel quia ad eum plures preces funduntur (ad beatum enim Antonium plures, quàm ad aliquos Apostolorum funduntur) vel quia habuit curam magis vniuersalem in Ecclesia militante, ut ad Papam, Regem, aut institutorem religionis minùs beatum plura pertinent, quàm ad eremitam beatiorum: si ergo vnusquisque beatorum videt in Verbo quæ ad suum statum pertinent, & non quæ pertinent ad statum alterius, sequitur, beatos non pro quantitate luminis gloriæ videre plura aut pauciora in Verbo, contra id quod supra dictum est, & quod Diuus Thomas in illo eodem articulo præmiserat.

Præterea, in quacumque potest intellectus cum Molina in D. Thom.

aliquo lumine gloriæ, potest idem, aut æqualis intellectus cum maiori lumine gloriæ: ergo fieri nequit, ut aliquis minùs beatus videat aliqua pertinentia ad suum statum, & illa eadem lateant magis beatum: lumen quippe gloriæ, intellectus, & diuina essentia concurrens ut species intelligibilis, concurrunt naturaliter, & non liberè ad visionem, visioque ipsa est operatio naturalis, & non libera: quo fit, ut nihil sit, vnde intellectum perfusum maiori lumine latere possint ea, quæ non latent intellectum perfusum minori lumine, maxime cum lumina ipsa sine eiusdem rationis & speciei, neque sit aliquid, vnde minùs lumen inclinatur ad ostendendum aliqua obiecta, ad quæ similiter ostendenda non inclinet maius lumen.

Tertium est, quia si intellectus animæ Christi, aut cuiusvis alterius beati, videret infinita in Verbo, sequeretur additionem vnus gradus luminis gloriæ, imò & millesimæ partis vnus gradus, luminis gloriæ, efficere, ut intellectus, qui antea non videbat infinita, facta additione illa videat infinita, quod videtur aperte falsum: mirabile namque esset, quod additio vnus gradus, aut millesimæ partis vnus gradus, eueheret, potentemque redderet intellectum ad videndum infinita, qui antea solùm finita intuebatur. Tunc enim non iuxta proportionem luminis ad lumen, esset proportio eorum quæ videntur in Verbo: quippe cum infinitorum ad finita nulla sit proportio: luminis verò aucti per incrementum vnus gradus, aut millesimæ partis vnus gradus sit aliqua proportio ad lumen, quod antea erat. Sequelam probō, quia, ut sectatores omnes Diui Thomæ concedunt, dari potest tam paruam lumen gloriæ, quod non sit satis ad videndum infinita in Verbo: tunc ita argumentor, aut aucto vno gradu, poterit intellectus videre infinita, aut non. Si potest, habet institutum. Si non potest, fiat additio alterius gradus quousque deueniatur ad lumen animæ Christi, ad quod tandem est deueniendum, cum sit finitum: quia colligendi ratione planè erit tandem necessariò deueniendum ad gradum, cum quo potest videre infinita, cum tamen id cum præcedentibus gradibus non posset præstare: additio ergo vnus gradus supra præcedentes efficiet, ut videantur in verbo infinita, cum tamen antea solùm viderentur finita. Eodem modo potest confici argumentum de millesima parte vnus gradus, aut de quacumque alia minori parte, quod additione illius videantur infinita, cum tamen minori lumine solùm videri possent finita. Diuisio namque in mille partes gradu illo, cuius additione super gradus præcedentes videntur infinita, peto: vel addita vna millesima illarum partium supra gradus præcedentes, videntur iam infinita, vel non. Si videntur iam: ergo additio millesimæ partis vnus gradus in causa est, ut intellectus, qui antea solùm videbat finita, videat deinceps infinita, quod erat probandum. Si nondum videntur infinita, addatur millesima pars, & rursus alia, quousque tandem exhauriantur omnes: & ita tandem deuenietur ad aliquam, quæ id efficiat: vel certè gradus integer id non efficiebat. Eodem modo poterit probari de quacumque minori parte: quare proculdubio est admittendum, vel dari tantum lumen, cum quo intellectus possit videre infinita, ita ut cum quocumque minori id non possit, vel dari tantum, cum quo non possit, ita ut cum quocumque maiori possit.

His præterea argumentis vtuntur. Adamus apud Capre

Beati est cogitationes cordium & futuræ contingentis vniuersum videtur, quæ ad cuiusque statum pertinent. Animi Christi videtur in verbo omnia quæ sunt, quæ erunt, atque adeo infinita.

Primum dubium.

Dubij secundum de parte præcedenti.

Secundum dubium.

Dubium tertium.

Argumenta